

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

ПРАВОВА НАУКА УКРАЇНИ:
СУЧАСНИЙ СТАН, ВИКЛИКИ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Монографія

Харків
«Право»
2021

Редакційна колегія:

д-р юрид. наук, проф., акад. НАПрН України *О. В. Петришин* (голова редкол.); д-р юрид. наук, проф., акад. НАПрН України *В. А. Журавель* (заст. голови редкол.); д-р юрид. наук, проф., акад. НАПрН України *Н. С. Кузнєцова* (заст. голови редкол.); д-р юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України *Ю. Г. Барабаш*; д-р юрид. наук, проф., акад. НАПрН України *Ю. В. Баулін*; д-р юрид. наук, проф., акад. НАПрН України *Ю. П. Битяк*; д-р юрид. наук, проф., акад. НАПрН України *А. П. Гетьман*; д-р юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України *В. В. Носік*; д-р юрид. наук, проф., акад. НАПрН України *В. Г. Пилипчук*; д-р юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України *С. Г. Серьогіна*; д-р юрид. наук, проф., акад. НАН України та НАПрН України *В. Я. Тацій*

*Рекомендовано до друку президією
Національної академії правових наук України
(постанова № 118/3 від 15 червня 2021 р.)*

Правова наука України: сучасний стан, виклики та
П68 перспективи розвитку : монографія / редкол.: *О. В. Петришин* (голова редкол.), *В. А. Журавель* (заст. голови редкол.), *Н. С. Кузнєцова* (заст. голови редкол.) [та ін.] ; Нац. акад. прав. наук України. – Харків : Право, 2021. – 680 с.
ISBN 978-966-998-258-2

Монографію присвячено 30-річчю незалежності України та 25-річчю Конституції України. У роботі розглянуто генезу та сучасний стан правової науки України, виклики, перспективи подальшого розвитку та еволюції наукових досліджень у галузі держави і права в контексті сучасних світових тенденцій та євроінтеграційних процесів. Окреслено проблеми формування державності та правової системи України, пріоритетні напрями розвитку українського конституціоналізму, забезпечення національної безпеки, адміністративно-правових перетворень, розроблення сучасних вітчизняних цивільничної, екологічної та кримінально-правової доктрин.

Видання розраховано на практичних працівників, науковців, викладачів, аспірантів, студентів та читачів, які цікавляться питаннями правової науки.

УДК [001:34](477)

ВСТУПНЕ СЛОВО

Здобуття у 1991 р. Україною незалежності стало підґрунтям для формування фундаментальних засад суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової державності в Україні. Історичний вибір України зумовив виникнення перед вітчизняними вченими-правознавцями надзвичайно складних завдань з розроблення та наукового обґрунтування власної стратегії державного будівництва, реформування системи національного законодавства і практики його застосування,

які були б зорієнтовані на європейські політико-правові стандарти, насамперед забезпечення та охорону прав, свобод і законних інтересів громадян. Розроблення нового законодавства, визначення перспективних напрямів його реформування передбачали не лише підвищення наукового рівня, вивчення досвіду правового регулювання інших держав, а й забезпечення системності й координації під час прийняття законодавчих та інших нормативних актів, внутрішньої несуперечливості законодавства і такої його найважливішої якісної характеристики, як стабільність.

Сучасний стан розвитку суспільних відносин в Україні характеризується стрімкими змінами і перетвореннями, які потребують закріплення на законодавчому рівні. Процес удосконалення системи законодавства України має бути спрямовано передусім на вдосконалення механізму правового регулювання найважливіших сфер життєдіяльності суспільства і держави, зокрема утвердження правової держави та забезпечення ефективного функціонування демократичних інститутів. Реформи, що відбуваються в Україні, потребують інтенсивної законотворчої діяльності, всебічного й ефективного впливу національного законодавства на зміни, які відбуваються в суспільстві. Тому важливим завданням юридичної науки сьогодні є дослідження теоретико-правових основ подальшого розвитку й еволюції законодавства України і сучасних світових тенденцій до кооперації та інтеграції держав у питанні вироблення спільних правових норм.

З огляду на зазначене одним із ключових аспектів у досягненні поставлених завдань є ефективний зв'язок і взаємодія науки і практики, використання набутих наукою знань у практичних сферах. Досвід подібних масштабних процесів свідчить, що досягти належних результатів неможливо без ґрунтового наукового дослідження проб-

лем правового характеру, на основі чого, власне, і можна напрацювати відповідні рекомендації, зорієнтовані на подальші виважені й конкретні дії.

Важливим напрямом реалізації інтеграції юридичної науки і практики можна вважати діяльність з удосконалення процесу планування законопроектної роботи Верховної Ради України. Слід зазначити, що Верховною Радою України поточного скликання вже зроблено чимало для оптимізації планування як своєї діяльності, так і вироблення прогнозованості законотворчого процесу. Системний підхід до реформування процесу продукування законів у Верховній Раді України розпочався із запровадження такого поняття, як план законопроектної роботи. Так, було внесено відповідні зміни до Регламенту Верховної Ради України, введено окрему статтю 19¹, присвячену Плану законопроектної роботи Верховної Ради.

Планування, систематизація і вдосконалення законопроектної роботи Верховної Ради України є надзвичайно важливими для наповнення суспільних відносин реальним юридичним змістом. Водночас підготовка законопроектів повинна здійснюватися на системній основі з урахуванням реальних потреб державних програм, і задля цього необхідно забезпечити координацію законопроектної роботи Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України.

Саме з цією метою, а також для впорядкування нормопроектної діяльності в державі було розроблено і внесено до парламенту проект Закону України «Про правотворчу діяльність» (від 25 червня 2021 р., реєстраційний № 5707), що спрямований на врегулювання суспільних відносин у сфері правотворчої діяльності в Україні, зокрема діяльності та регулювання відносин, пов'язаних з її плануванням, розробкою, прийняттям (виданням), застосуванням нормативно-правових актів і правовим моніторингом. Згаданий проект Закону є надзвичайно важливим, адже правотворча діяльність, як одна з основних функцій органів публічної влади, з часу набуття незалежності Україною гостро потребувала комплексної нормативної регламентації на рівні закону. Неодноразові невдалі спроби прийняття закону про нормативно-правові акти, спроби врегулювати питання планування правотворчої діяльності, забезпечити належні механізми контролю за вказаною діяльністю наражались на нездатність законодавця сформулювати політично узгоджену позицію, що призвела до фундаментальних прогалин у сфері законодавчого регулювання правотворчості. Відсутність єдиного законодавчого підходу до питання визначення видів нормативно-правових актів, їх юридичної сили та ієрархії, питання набрання чинності, дії, припинення дії нормативно-правових актів, питання подолання колізій та усунення прогалин під час

застосування нормативно-правових актів призводить до суперечливої практики правозастосування і, як наслідок, до численних порушень прав та свобод громадян.

Завдяки спільним і узгодженим діям значної кількості науковців і практиків найкращих вітчизняних правничих шкіл, провідних наукових юридичних установ цей законопроект було розроблено і внесено до парламенту. Розроблення цього законопроекту є взірцем взаємодії науки і практики, втіленням наукових ідей, поглядів, концепцій і підходів у практичний результат.

Безсумнівно, кожен має своє уявлення про науку, її характеристику, властивості, значущість. Однак як би там не було, наука відіграє важливу роль у сучасному суспільстві. Щодня ми користуємося сотнями наукових винаходів і не можемо уявити своє життя, побут без звичних на перший погляд речей.

Свого часу Альберт Ейнштейн зазначав, що «наука – це спорт, гімнастика розуму, що доставляє мені задоволення». І з цим важко сперечатися, коли йдеться про внутрішнє сприйняття науковцем цього явища. Коли ж ідеться про науку та її роль, внесок у правотворчість і законопроектування, насамперед необхідно говорити про наукові доробки, розробки і впровадження, а також про участь наукових шкіл безпосередньо у процесі правотворення.

Водночас взаємозв'язок науки і практики в сучасному українському суспільстві буде повноцінно функціонувати виключно в межах триланкової структури: наука, як знання і пошук; громадянське суспільство, як прояв активної громадянської позиції, вияв демократії та свободи; влада, у цьому випадку державна, як виразник інтересів народу, і, як наслідок, – практичне втілення результатів наукових доробків, діяльності, волі більшості. Саме в такому аспекті і має будуватися будь-яка робота, а особливо та, яка встановлює правила в суспільстві. Зазначене також впливає і на концепт нормопроектування, нормотворчості та законопроектування, яке за природно-правовим підходом повинно здійснюватися цивілізованими методами, за умов гарантування і нормативного закріплення особистої свободи, пошуку компромісу й соціальної злагоди, мирного вирішення можливих конфліктів між різними соціальними групами, народом і державою.

Безумовно, законопроектна діяльність Верховної Ради України має відбуватися на певному науково-правовому підґрунті, результатах фундаментальних наукових досліджень. Провідну роль у цьому процесі відіграє Національна академія правових наук України, яка є флагманом розвитку правової науки в Україні. Тривалий період діяльності Академії свідчить про її непересічний внесок у розроблення правової бази здійснюваних ефективних реформ, комплексний розвиток

правової науки, формування пріоритетних напрямів правових досліджень, наукове забезпечення правотворчої діяльності державних органів, вивчення та узагальнення механізмів реалізації законодавчих актів.

Яскравим прикладом можна вважати підготовлене творчим колективом Академії до 30-річчя незалежності України та 25-річчя Конституції України монографічне дослідження, присвячене висвітленню еволюції правового регулювання суспільних відносин. Головною метою представленого видання є системний огляд правових аспектів розбудови в Україні громадянського суспільства, комплексний аналіз стану готовності національної юридичної науки до нових викликів, спричинених бурхливим розвитком суспільних відносин, а також прогностичного визначення тих сфер суспільного життя, які мають бути підготовлені до напрацювання та впровадження нових правових механізмів.

Дійсно, серед сотень і тисяч наукових видань, публікацій, дисертацій і досліджень, які з'являються, необхідно виокремлювати, виділяти і звертати увагу на ті праці, що створюють науковий продукт, сприяють розвитку певних галузей і сфер життя. Саме до цих видань належить і ця праця, до ознайомлення з якою маю честь запросити і вас.

Упевнений, що запропонована монографічна робота стане корисною і функціональною, а кожен, хто матиме змогу ознайомитися з її змістом, знайде для себе практичне надбання і застосування відповідних пропозицій. Насамкінець, завершуючи вступне слово до представленого монографічного дослідження, важко не згадати слова відомого світового письменника і творця сучасності Пауло Коельйо: «Мудрий не той, хто знає багато, а той, хто знає потрібне».

Тож, *Lectori benevolo salutem!*¹

Руслан СТЕФАНЧУК

Перший заступник

Голови Верховної Ради України,

дійсний член (академік) НАПрН України

---

¹ Латинський вислів, що в перекладі означає «Привіт ласкавому читачеві».

ВСТУПНЕ СЛОВО

Історія українського народу сповнена подій, що мають надзвичайно важливе значення і ставали переломними моментами в розвитку Української держави. 24 серпня 1991 р. Верховною Радою був прийнятий Акт проголошення незалежності України, який став результатом багатовікової боротьби українського народу за незалежність України.

Прийняття у 1996 р. Конституції України остаточно ствердило незалежність Української держави. Український

народ закріпив власні принципи державотворення і побудови суспільства, визначив мету подальшого державного розвитку й цінності, покладені в його основу. Із здобуттям незалежності України постала гостра потреба правового забезпечення становлення незалежної Української держави, розвитку політико-державних інститутів, формування національної правової системи, яка б відповідала новітнім викликам, європейським стандартам демократії, верховенства права, захисту прав людини та громадянина.

За ініціативою юридичної громадськості – представників провідних освітянських, наукових, судових і правоохоронних органів усіх регіонів незалежної України – була утворена Академія правових наук України (нині – Національна академія правових наук України) як вища галузева наукова установа. Утворення НАПрН України, яке збіглося із проголошенням незалежності України, позначило рішучий розрив із радянською правовою системою. Фахівці Академії відіграли провідну роль у формуванні наукових засад національної правової системи, забезпечили науковий супровід розроблення та прийняття законодавства незалежної України. Науковці НАПрН України становили основу робочої групи з розроблення Конституції України 1996 р., брали участь у створенні найважливіших нормативно-правових актів та кодексів, які становлять основу сучасного національного законодавства.

Україна завжди пишалася своїм науковим і науково-технічним потенціалом, науковими школами й досягненнями світового рівня, що сконцентровані переважно в академічній, вузівській і галузевій сферах. Сьогодні, відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», НАН України та національні галузеві академії наук України є самоврядними науковими організаціями, що засновані

на державній власності, мають налагоджену систему науково-дослідних установ, які виконують загальнодержавні програми економічного, науково-технічного й соціально-культурного розвитку.

Так, у складі НАПрН України функціонує сім науково-дослідних установ, які об'єднують провідних учених з усіх регіонів України та відображають головні напрями розвитку національної правової системи на сучасному етапі розвитку Української держави: Інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса, Інститут державного будівництва та місцевого самоврядування, Інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака, Інститут інтелектуальної власності, Інститут інформації, безпеки і права, Інститут правового забезпечення інноваційного розвитку, Київський регіональний центр. До складу НАПрН України також входить спеціалізоване видавництво юридичної літератури «Право», яке неодноразово нагороджувалося дипломами на всеукраїнських конкурсах.

Вагомим здобутком НАПрН України стала підготовка академічного коментаря до Конституції України та п'ятитомних видань «Правова система України: історія, стан та перспективи» та «Правова доктрина України», які отримали Державні премії України в галузі науки і техніки. Обидві праці було видано також англійською мовою, зокрема «Правову доктрину України» – у Лондонському видавництві Wildy, Simmonds and Hill Publishing.

На сьогодні триває робота з реалізації нового проєкту – «Великої української юридичної енциклопедії», яка охоплює всі галузі, інститути права, міждисциплінарні та прикладні напрями юриспруденції та складається з 20 томів. Це видання є унікальним за своїми обсягом і змістом, узагальнює знання про національне право на сучасному етапі становлення правової, демократичної держави, формування національної правової системи й системи законодавства.

Академія заклала фундамент і визначає вектор входження української правової науки в європейський дослідницький простір. Серед останніх найбільш значущих досягнень – перехід на якісно новий рівень загальноакадемічного видання – наукового юридичного журналу «Вісник Національної академії правових наук України», який наприкінці 2020 р. було включено до міжнародної наукометричної бази Scopus. Це перше українське видання гуманітарного спрямування, яке набуло такого високого статусу й міжнародного визнання. Академія є засновником юридичного часопису «Щорічник українського права», який видається англійською мовою і надсилається до провідних бібліотек Європи та світу.

Щорічно, починаючи з 1995 р., видається «Перелік тем дисертаційних досліджень з проблем держави і права», до якого включа-

ються теми докторських і кандидатських дисертацій зі спеціальності «Право». У 2005 р. Науково-дослідним інститутом інформатики і права НАПрН України була створена інформаційно-пошукова система, яка містить актуальну інформацію щодо всіх тем дисертаційних робіт з юридичних наук, затверджених з 1992 р.

З моменту заснування Академія виступила організатором і співорганізатором більше ніж 900 міжнародних, всеукраїнських, регіональних конференцій, семінарів, круглих столів та інших наукових заходів, предметом обговорення на яких стали найактуальніші питання розвитку національного законодавства.

Важливим напрямом розвитку Академії є участь у спільних проєктах із провідними університетами й науковими установами країн Європи. Так, НАПрН України співпрацює з Університетом штату Пенсильванія (США), Вільнюським державним університетом, Університетом імені Миколаса Ромеріса (Литва), Університетом імені Вітаутаса Великого (Литва), Університетом Миколи Коперника (Польща), Лодзинським університетом (Польща), Талліннською школою права (Естонія). Академія тісно співпрацює з Офісом Ради Європи в Україні та Управлінням Верховного комісара ООН у справах біженців. Іноземними членами Академії є визнані міжнародною науковою спільнотою науковці з США, Великої Британії, Німеччини, Польщі, Литви та Естонії.

Установами Академії підтримуються наукові зв'язки з Міжнародним центром юридичного захисту прав людини «Interrights» (Велика Британія), Люблінським університетом імені Марії Кюрі-Скłodовської (Польща), Міжнародною асоціацією фінансового права, Міжнародною асоціацією філософії права та соціальної філософії (IVR), Міжнародним центром некомерційного права (м. Вашингтон, США), Інститутом Макса Планка (Німеччина), Університетом Туріна (Італія), Всесвітньою організацією інтелектуальної власності (ВОІВ), Міжнародною асоціацією законодавства (IAL) та багатьма іншими.

Академія активно розширює співпрацю з органами державної влади, результатом якої є науковий супровід розпочатих реформ, експертиза проєктів нормативних актів, надання науково-правових висновків. У рамках підписаних договорів Академія тісно співпрацює з комітетами Верховної Ради України, Кабінетом Міністрів України, Верховним Судом, Конституційним Судом України, Службою безпеки України, Державним бюро розслідувань, провідними закладами вищої освіти. Члени НАПрН України беруть активну участь у діяльності науково-консультативних рад, які діють при державних органах і вищих судових інстанціях України, а також у діяльності робочих груп з розроблення найважливіших законопроєктів. Так, у складі Комісії з питань правової реформи, утвореної Указом Президента України від 7 серпня

2019 р., працюють за різними її напрямками 15 академіків і членів-кореспондентів Академії. Лише минулого року установи Академії підготували для Верховної Ради України понад 170 науково-правових висновків. Протягом цього року члени Академії взяли участь у розробленні понад 300 проєктів законів та інших нормативно-правових актів, серед яких найбільш важливими є законопроєкти «Про народовладдя через всеукраїнський референдум», «Про правотворчу діяльність», «Про засади адміністративно-територіального устрою» та ін.

Нагальним завданням Академії є підвищення якості національного законодавства, його адаптація до стандартів Європейського Союзу, створення законодавчих передумов для інноваційного розвитку і національної безпеки, реалізації принципу верховенства права й захисту прав людини. Наразі фахівці НАПрН України плідно працюють у робочих групах з розроблення змін до Конституції України, підготовки нової редакції Кримінального кодексу України та рекодифікації Цивільного кодексу України, розроблення законодавства з проведення адміністративно-територіальної реформи.

Представлене видання, підготовлене під егідою Національної академії правових наук України до 30-річчя незалежності України та 25-річчя Конституції України, систематизує наукові думки провідних учених-правників України щодо розвитку правової системи нашої держави та подальших напрямів удосконалення правового регулювання суспільних відносин. Воно покликане підняти рівень наукових розробок, суттєво підвищити якість правових досліджень, збільшити їх вплив на забезпечення прав і свобод людини і громадянина, на формування в Україні громадянського суспільства та становлення правової державності.

Олександр ПЕТРИШИН

Президент Національної академії

правових наук України,

дійсний член (академік) НАПрН України

ДО ВИТОКІВ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

30 років тому в історії українського державотворення відбулася знаменна подія. 24 серпня 1991 р. Верховна Рада Української РСР прийняла історичний документ – Акт проголошення незалежності України. Цим правовим актом Верховна Рада урочисто проголошувала незалежність України і створення самостійної держави – України. У ньому також наголошувалося, що «віднині на території України мають чинність виключно

Конституція і закони України». У зв'язку з тим, що Акт проголошення незалежності України набрав чинності з часу його схвалення, тобто з 24 серпня 1991 р., чинною вважалася Конституція УРСР від 20 квітня 1978 р. з наступними змінами і доповненнями, які були внесені до неї Верховною Радою УРСР шляхом прийняття відповідних законів. Першим із них був Закон УРСР від 27 жовтня 1989 р. «Про зміни і доповнення Конституції (Основного Закону) Української РСР», у якому зазначалося, що ці зміни і доповнення республіканської Конституції здійснювалися з метою розвитку демократії, самоврядування народу, вдосконалення виборчої системи, структури і діяльності Рад народних депутатів і органів правосуддя. Зміни і доповнення Конституції 1978 р. відбувалися і наступними роками, у томі числі вже за часів незалежності України. Ця Конституція втратила чинність відповідно до ст. 2 Закону України від 28 червня 1996 р. «Про прийняття Конституції України і введення її в дію», у якій зазначалося: «Визнати такою, що втратила чинність, Конституцію (Основний Закон) України від 20 квітня 1978 року з наступними змінами і доповненнями».

Паралельно з унесенням змін і доповнень до діючої Конституції України почалася активна робота з підготовки проекту нової Конституції України. Початок процесу підготовки проекту цієї Конституції пов'язано з прийняттям 16 липня 1990 р. Декларації про державний суверенітет України. Цей дійсно історичний документ українського державотворення мав конституційний характер. Водночас у Декларації зазначалося, що вона є основою для нової Конституції і законів України. Для реалізації цієї настанови Декларації Постановою Верховної Ради УРСР від 24 жовтня 1990 р. була створена Комісія з розробки нової Конституції Української РСР у складі 59 осіб. Головою

РОЗДІЛ 3
ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ
І ОБОРОНИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЦИФРОВОЇ
ТРАНСФОРМАЦІЇ

3.1. Теоретико-правові основи захисту національних інтересів в умовах глобальних трансформацій	231
3.2. Новітні виклики й загрози національній безпеці та правопорядку в інформаційній сфері та кіберпросторі	254
3.3. Правові засади формування і розвитку системи стратегічних комунікацій сектору безпеки і оборони України	269
3.4. Проблеми боротьби з тероризмом в умовах гібридної війни та інформаційної глобалізації	285
3.5. Правові проблеми захисту прав, приватності та безпеки людини в інформаційну епоху	301

РОЗДІЛ 4
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА НАУКА НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ:
ВИТОКИ, СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

4.1. Еволюція адміністративного права за роки незалежності України.....	323
4.2. Критерій конституційності в удосконаленні адміністративного права України	342
4.3. Адміністративно-правова доктрина на просторі правових оновлень	354
4.4. Європеїзація як вектор розвитку адміністративного права України	370
4.5. Адміністративне судочинство України: витоки, реалії та перспективи	382
4.6. Право інтелектуальної власності в сучасній правовій системі України	396

РОЗДІЛ 5
РОЗБУДОВА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ,
ЕВОЛЮЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА У ПРИВАТНОПРАВОВІЙ СФЕРІ
ТА РОЗВИТОК ЦИВІЛІСТИЧНОЇ ДОКТРИНИ

5.1. Формування громадянського суспільства в Україні та розвиток сучасного приватного права	414
5.2. Правова політика України в регулюванні приватноправових відносин	429

5.3. Оновлення (рекодифікація) цивільного законодавства: передумови, основні напрями, перспективи	437
5.4. Сучасна цивілістична доктрина як підґрунтя нормотворення і правозастосування	450

РОЗДІЛ 6

РЕФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА ТА ЗАКОНОДАВСТВА В СУЧАСНИХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ УМОВАХ

6.1. Стратегія правової реалізації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС в екологічній сфері	485
6.2. Екологічне безпекове право: методологічні та правові засади, модернізація законодавчого забезпечення	495
6.3. Правове регулювання екологічної безпеки	506
6.4. Екологічна функція ліберальної держави: еколого-правова доктрина й суспільна практика	518
6.5. Розвиток екологічного законодавства України: історія зльоту, падіння та погляд у майбутнє	528
6.6. Євроінтеграційно-правові засади формування сучасного екологічного управління в Україні: науково-методологічні аспекти	538
6.7. Агроекологічне право: нова парадигма в модернізації правової системи України за європейським курсом сталого розвитку	551

РОЗДІЛ 7

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ НАУКИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ ТА ПРАКТИКИ ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ

7.1. Наука кримінального права й основні напрями розвитку кримінального законодавства України та практика його застосування	562
7.2. Доктрина кримінального процесу та її вплив на європейський вектор розвитку кримінального процесуального законодавства України	584
7.3. Наука кримінально-виконавчого права та її вплив на законодавство і практику виконання покарань	605
7.4. Кримінологічна наука і практика – платформа для вдосконалення кримінальної юстиції	620
7.4.1. Сучасні трансформації злочинності та їх вплив на вдосконалення кримінальної юстиції	620

7.4.2. Нерепресивні засоби протидії злочинності – основа ефективної антикримінальної політики	625
7.4.3. Кримінологічні засади державної антикорупційної політики	629
7.5. Система органів правопорядку України: генеза, стан, виклики та європейські перспективи розвитку	634
7.6. Розвиток криміналістики та судової експертизи в Україні: наближення до єдиного європейського простору	651
АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ	670

Наукове видання

**ПРАВОВА НАУКА УКРАЇНИ:
СУЧАСНИЙ СТАН, ВИКЛИКИ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

Монографія

Коректори: *П. О. Білоус, О. І. Новохацька, М. М. Поточняк*

Технічний редактор *А. Т. Гринченко*

Підписано до друку 30.07.2021.
Формат 70×100/16. Папір офсетний. Гарнітура Schoolbook.
Ум. друк. арк. 54,83. Обл.-вид. арк. 39,33. Тираж 150 прим.
Вид. № 2831

Видавництво «Право» Національної академії правових наук України
та Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого,
вул. Чернишевська, 80а, Харків, 61002, Україна

Тел./факс (057) 716-45-53

Сайт: <https://pravo-izdat.com.ua>

E-mail для авторів: verstka@pravo-izdat.com.ua

E-mail для замовлень: sales@pravo-izdat.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції – серія ДК № 4219 від 01.12.2011

Виготовлено у друкарні ТОВ «ПРОМАРТ»,
вул. Весніна, 12, Харків, 61023, Україна

Тел. (057) 717-25-44

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції – серія ДК № 5748 від 06.11.2017